

Notat

Fra:	Fiskeri- og havbruksavdelingen	Dato:	2.7.2014
Til:	Statsråd Elisabeth Aspaker	Saksnr.:	14/14
Kopi:		Saksbehandler:	Elisabeth Sjørdahl Hall
		Unntatt offentlighet iht. § 14 første ledd	

Notat - Forvaltning av snøkrabbe

1. Innledning

Fiskeri – og kystdepartementet (FKD) sendte den 21.mai 2013 en bestilling til Havforskningsinstituttet vedrørende kunnskapsstatus for snøkrabben i Barentshavet. Det ble også den 1.oktober 2013 sendt en bestilling til Fiskeridirektoratet hvor det ble bedt om en redegjørelse for hvilket forvaltningsregime som er hensiktsmessig for snøkrabben i den norske delen av Barentshavet.

Redegjørelsen som omhandlet forvaltning skulle inneholde en vurdering om snøkrabben bør behandles som en fremmed og innført art med mål om å begrense utbredelsen og samlet biomasse mest mulig, eller om den skal aksepteres som en naturlig del av økosystemet og forvaltes i tråd med normalprinsippet om bærekraftig høsting.

Direktoratet ble bedt om å utarbeidet forslag til forvaltningsplan og reguleringer dersom snøkrabben kan sees på som en naturlig del av økosystemet.

Vi mottok 12. juni 2013 et notat fra Havforskningsinstituttet med kunnskapsstatus om snøkrabben i Barentshavet og 17. februar 2014 innspill til anbefalt forvaltning av snøkrabbe fra Fiskeridirektoratet.

2. Bakgrunn

Snøkrabben ble første gang observert i Barentshavet av russiske forskere i 1996, og siden den tid er det etablert en stor bestand i russisk sone. I den norske delen av Barentshavet er tettheten av snøkrabbe foreløpig relativt lav. Snøkrabben er tilpasset kaldere vann, og det forventes derfor at krabben vil spre seg nord og vestover i Svalbardsonen. Det er således ventet at krabben vil få en nordligere utbredelse enn kongekrabben.

Det er så langt ikke fastslått hvordan snøkrabben kom inn i Barentshavet, eller hvor den kommer fra. Men man vet gjennom søk i gammel litteratur at norske forskere har observert snøkrabbe i norsk farvann så langt tilbake som på 1800-tallet. Teorien er derfor at det blant

annet kan være temperaturforandringer i havet som gjør at vi nå har snøkrabben tilbake i norsk farvann. Snøkrabbens eksistensielle betingelser er tilbake, og da vandrer den hit.

Det foregår fiske av snøkrabbe både på Grønland og i Canada. Det er gjort genetiske undersøkelser som viser få likheter mellom de forskjellige områdene og at det er lite sannsynlig at krabben ble introdusert vestfra. Den mest utbredte hypotesen blant norske og russiske forskere er at krabben har spredt seg ved vandring fra Chukchi-havet, nord for Beringstredet.

3. Dagens forvaltningssituasjon

Snøkrabbe er en uregulert art i norske farvann. Det er foreløpig kun forskriftsfestet et utkastforbud i utøvelsesforskriften (Forskrift om utøvelse av fisket i sjøen av 22. desember 2004). For norske fartøy er det inntil videre adgang til å høste snøkrabbe, også for forskningsformål, uten særskilt tillatelse. Utenlandsk forskningstillatelse er regulert i utenlandsforskriften (forskrift av 30. Mars 2001 om utenlandsk vitenskapelig havforskning i Norges indre farvann, sjøterritorium, økonomisk sone og på kontinentalsokkelen). I henhold til forskriften kreves notifikasjon/toktsøknad fra forskerstaten, og påfølgende samtykke fra norsk side.

Ettersom fisket etter snøkrabbe p.t. er uregulert, kan merkeregistrerte norske fartøy i dag fangste snøkrabbe uten mengdebegrensning i NØS, Svalbardsonen og i internasjonalt farvann (Smutthullet). Norske fartøy har ikke adgang til å fangste snøkrabbe i russisk sone.

I 2013 leverte 3 norske fartøy snøkrabbe fangstet i Smutthullet. I tillegg leverte ett spansk fartøy med russiske interesser et betydelig kvantum snøkrabbe i Norge (506 tonn).

4. Samarbeid med Russland

Det er allerede en stor bestand av snøkrabbe i russisk sone (særlig på Gåsbanken), og det er sannsynlig at Russland vil betrakte den som viktig og forvalte den som en økonomisk ressurs. Dersom det skulle vise seg at snøkrabben har store uforutsette negative effekter på økosystemet i Barentshavet, slik at desimering av bestanden skulle vise seg å være en ønsket strategi, vil det være av vesentlig betydning at slik beslutning er omforent og basert på et felles kunnskapsgrunnlag mellom Norge og Russland.

Fiskeridirektoratet har anbefalt å samarbeide med russiske fiskerimyndigheter både om forskning og forvaltning av snøkrabben, slik det ble gjort med kongekrabben i perioden 1994-2006. Dette innebærer en forvaltningsmodell med forskningssamarbeid, felles tekniske reguleringer og også enighet om beskatningsgrad. Fiskeridirektoratet viser til at det å ha et samarbeid med Russland vil være nyttig med tanke på å få på plass et reguleringsopplegg for Smutthullet, eventuelt i regi av NEAFC.

Et opplegg for samarbeid om forskning og forvaltning var tema på en workshop i mars 2014 i regi av Den blandete norsk-russiske fiskerikommisjon. Der fremkom det at russerne nå er klare for å anse snøkrabben som en kommersiell art, etter å ha bygd opp bestanden over tid.

5. Fremtidig forvaltning

Fiskeridirektoratet peker på at det viktigste momentet i vurderingen om snøkrabben skal forvaltes som en økonomisk ressurs fra norske myndigheters side, er at snøkrabben allerede har etablert seg. I følge forskningen er veksten av bestanden av snøkrabbe mye raskere enn hva som var tilfelle med bestanden av kongekrabbe. Biomassen av snøkrabbe i Barentshavet er beregnet til allerede å være ti ganger så stor som biomassen av kongekrabbe.

Basert på foreliggende opplysninger om dens utvikling og bestandsstørrelse, anser direktoratet at det ikke er praktisk mulig å ha utryddelse som et forvaltningsmål. Fiskeridirektoratet konkluderer med at det bør være det økonomiske potensialet, sett opp mot eventuelle omfattende økologiske konsekvenser, som bør være avgjørende for hvordan norske myndigheter tilnærmer seg forvaltningsspørsmålet.

Hvilken potensiell økonomisk verdi snøkrabben vil ha for Norge avhenger av hvor den blir utbredt, særlig i NØS og Svalbardsonen. På bakgrunn av det vi vet om at snøkrabben oppholder seg i kaldt vann, synes det mindre sannsynlig at den i stort omfang vil spre seg sørvestover i NØS. En voksende bestand i Svalbardsonen ansees som meget sannsynlig. Sett i relasjon til hensynene til en bærekraftig ressursforvaltning i Barentshavet vil en, verken fra norsk eller russisk side, være tjent med en utbredt uregulert høsting, verken i Svalbardsonen eller i Smutthullet. Snøkrabben kan komme til å bli en betydelig økonomisk ressurs i Barentshavet, og Fiskeridirektoratet har tilrådet at bestanden forvaltes etter prinsippet om bærekraftig høsting.

På bakgrunn av den kunnskapen som foreligger om snøkrabbens bestandsstørrelse, utbredelse og biologi, samt at det foreløpig er få fartøy som deltar i fangsten, er grunnlaget for å lage et reguleringsopplegg foreløpig begrenset. Fiskeridirektoratet har derfor anbefalt å innføre et generelt forbud mot fangst av snøkrabbe, og eventuelt vurdere om det kan åpnes for unntak fra dette forbudet, på enkelte vilkår.

6. Avdelingens vurdering og anbefaling

Når det gjelder spørsmålet om felles forvaltning av snøkrabben med Russland, har vi i dag ingen klar indikasjon på at snøkrabben vandrer frem og tilbake mellom norsk og russisk farvann.

Avdelingen er ikke enig med Fiskeridirektoratet i at erfaringen vi har høstet på kongekrabbeforvaltning, som i flere år ble høstet som en felles bestand med russerne, tilsier at samme modell skal velges på snøkrabbe. Avdelingen anser at den viktigste erfaringen fra fellesforvaltningen var at vi i stor grad manglet fleksibilitet i forhold til hensyn som gjorde seg gjeldende på norsk side og at gevinsten av et felles forvaltningsregime på den andre siden var liten.

Basert på at ingenting tyder på at snøkrabben vandrer mellom Norge og Russland, og de erfaringer man har fra tidligere felles forvaltning av kongekrabben, vurderer avdelingen det som mest hensiktsmessig at vi legger opp til et forvaltningsregime hvor vi forvalter snøkrabben ensidig fra norsk side.

Selv om vi ikke har et felles forvaltningsregimet, kan vi på forskningssiden legge opp til en dialog og ev. samarbeid med Russland. Dette er noe som kan drøftes mellom partene på det kommende kommisjonsmøtet til høsten og avdelingen anbefaler at spørsmålet også drøftes på formannskapsmøte i forkant av kommisjonsmøtet.

Inntil det foreligger en mer helhetlig forvaltningsplan for snøkrabbe tilrår avdelingen at det fastsettes et generelt forbud mot fangst av snøkrabbe i hele det norske jurisdiksjonsområdet. Et forslag om forbud i hele det norske jurisdiksjonsområde må høres med Utenriksdepartementet i en departementshøring, da Svalbardsonen også er omfattet.

Det anbefales videre at det åpnes for å gis dispensasjon fra forbudet på bestemte vilkår fastsatt av Fiskeridirektoratet. En dispensasjonsordning vil sikre at de som alt driver høsting av snøkrabbe kan fortsette denne virksomheten foreløpig, og forvaltningen kan få inn nødvendig data som trenges i det videre arbeidet med en forvaltningsplan. Det anbefales at dispensasjon bare gis frem til arbeidet med en forvaltningsplan er fullført slik at vi kan utarbeide et regime som er tilpasset planen, uten at slike dispensasjoner legger føringer for fremtidig forvaltning.

Forskrift om forbud og dispensasjon kan også omfatte ev. område- og tidsreguleringer, redskapsbegrensninger med mer. Dette vil vi komme tilbake til i utarbeidelsen av høringsbrev. Slike begrensninger kan være aktuelle for eksempel for å unngå kontrollutfordringer i kongekrabbefisket og for å unngå redskapskonflikter i forhold til pågående fiskeriaktivitet.

Forutsatt at UD er enig med NFD vil et generelt forbud mot fangst av snøkrabbe også medføre at de utenlandske aktørene ikke lengre kan delta i fisket i områder under norsk fiskerijurisdiksjon, med mindre vi aktivt åpner for det.

Ved innføring av et generelt forbud anbefaler avdelingen også at utkastforbudet oppheves.

Forslaget om et generelt forbud mot fangst av snøkrabbe må sendes på ordinær høring, etter departementshøringen av UD. Avdelingen vil også kontakte KLD for å avklare deres syn på disse forslagene.